

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
«POLITICUS» РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
УНІВЕРСИТЕТУ УШИНСЬКОГО
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ, ДОКТОРАНТІВ І
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ, ДОКТОРАНТІВ І МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

**СУЧАСНІ ВИКЛИКИ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО РОЗВИТКУ:
ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ, СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА КУЛЬТУРНІ
ВИМІРИ**

16 травня 2022 р.

м. Одеса

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № _
від 26. 05. 2022 р.)

Організаційний комітет конференції:

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Долженков О. Ф. – доктор політичних наук, доцент, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Музиченко Г. В. – доктор політичних наук, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Ростецька С. І. – доктор політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Проноза І. І. – кандидат політичних наук, старший викладач кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Швець С. Л. - кандидат політичних наук, асистент кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Добровольська Г. Д. – студентка 4-го курсу спеціальності «Право» ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Гладка В. В. – студентка 3-го курсу спеціальності «Політологія» ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Сучасні виклики соціально - політичного розвитку:

С 91 політико-правові, соціально-економічні та культурні виміри : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених (м. Одеса, 16 травня 2022 р.). Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально - політичних досліджень «Politicus», 2022. 104 с.

УДК 321(477)(063)

© ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2022

© Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2022

Новікова Д. С., студентка 3 курсу спеціальності
«Середня освіта (китайська)»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса,
Україна

ФОРМУВАННЯ І ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Політична культура – це невід’ємна складова частина загальнонаціональної культури. Це передусім такий спосіб діяльності соціальної спільноти, особи у сфері політичних відносин, який відображає досягнутий рівень політичної активності та політичної зрілості суб’єктів. Він включає різні компоненти й рівні: культуру ставлення суб’єктів до здійснення політичної влади; культуру електорального процесу; культуру формування політичних і громадсько-політичних інституцій; культуру політичної поведінки; культуру політичної свідомості й спілкування та інші, тобто поширюється на всю сферу політичного життя суспільства.

Разом з тим політична культура включає в себе не всю політичну свідомість і політичну поведінку, а лише те уставлене, типове, що характерне для політичного життя суспільства, для політичної свідомості і поведінки основної маси населення, те, що стало звичкою, стало типовим і характерним для даної соціальної спільноти.
[1]

Політична культура сучасного українського суспільства перебуває на етапі свого становлення та розвитку. Істотний вплив на цей процес роблять історичні та геополітичні чинники, а також радикальні перетворення, що відбуваються в суспільстві сьогодні. На вміст і рівень розвитку сучасної політичної культури українського суспільства значний вплив роблять наступні процеси: радикальні зміни основ економічного, соціально, політичного і духовного життя суспільства; зміна і ускладнення соціальної структури суспільства, поява в ній нових соціальних груп, зростання майнової нерівності, посилення вертикальної і горизонтальної мобільності; переоцінка на основі розширення інформації уроків минулого, сьогодення і перспектив майбутнього. [3]

Для більшості громадян України сучасна політична культура має елемент невідповідності між очікуваннями і реальністю, або є своєрідним розщепленням дійсності. При цьому такий високий рівень очікувань насамперед був зумовлений ейфорією після проголошення незалежності України та демонтажу старої політичної системи.

Чимало населення висловлює невдоволення діяльністю партій, громадських рухів та владних структур. Реакцією на це є постійні пошуки "винних" за небажаний перебіг розвитку політичних подій, пошуки внутрішніх та зовнішніх ворогів, подальша поляризація населення. [2]

Домінуюча і визначальна риса нашої політичної культури – недовіра до влади та державних інституцій. Це проявилось з перших років незалежності української держави і було при всіх президентах та урядах. На превеликий жаль це також стосується і ставлення до Закону. Значний правовий нігілізм притаманний і нашим політикам і пересічним громадянам. Звідки ця недовіра? Це пов'язано з двома чинниками. Причина перша – українська нація формувалася за відсутності власної держави, у складі інших держав. І це заклало у підвалини нашої масової політичної свідомості ставлення до держави та її інституцій як до чужої та ворожої сили. Причина друга – під час формування власної держави не відбулося її "привласнення" громадянами, суспільством. Нову державу, її власність і ресурси привласнили найбільш активні верстви політико-адміністративної та економічної верхівки суспільства. Саме тому відновлена українська держава так і не стала повною мірою своєю для переважної більшості пересічних українських громадян. [4] Загальновідомо, що без базисної довіри у суспільстві демократія не може функціонувати стабільно. Відсутність базисної довіри, згоди щодо засад існування політичної системи і віри в те, що політичні інститути справді представляють інтереси виборців, дає свої наслідки. [5]

Але критичне ставлення до зовнішніх владних інституцій сформувало і таку рису політичної культури як відторгнення авторитарних форм влади, що є притаманним для більшості наших співгромадян. І це нас принципово відрізняє від росіян, схильних до "самодержавної" форми правління, навіть якщо в ролі "царя" виступає президент, якого обирають на прямих виборах. [4] Історія вказує, що

ментальність українців має визначний вплив на такі основні риси їхньої політичної культури: волелюбність, демократизм, толерантність. [5]

Характерною рисою масової політичної свідомості українців є персоніфіковане сприйняття політики. На парламентських виборах більшість українців голосують не стільки за ідеології чи партійні програми, скільки за конкретного політичного лідера, відповідно і за партію, яку він очолює. Виключенням з цього правила була лише підтримка націоналістів та комуністів, де особистість лідера не була головним чинником прихильності. Персоніфіковане сприйняття політики у виборців породжує персоніфіковані політичні проекти та вождизм політичних лідерів. [4]

Зміни базового типу політичної культури в Україні остаточно не відбулися, оскільки цей процес завершиться після формування нової цілісної системи норм, цінностей, правил, символів, переконань, які кодуються в новій традиції, що передається наступним поколінням. Ми можемо говорити, що сьогодні в Україні тільки починає простежуватися тенденція до формування системи постматеріальних цінностей, в якій найбільш важливими є самореалізація, якість життя, гідність, які перетворюються на чітке розуміння свободи і демократії. [5]

Література

1. Сучасна українська політична культура. Освіта.UA. URL: <http://osvita.ua/vnz/reports/politolog/16534/> (дата звернення 13.05.2022)
2. Особливості політичної культури сучасної України. Навчальні матеріали онлайн URL: https://pidru4niki.com/16520205/politologiya/osoblivosti_politichnoyi_kulturi_suchasn_oyi_ukrayini (дата звернення 13.05.2022)
3. С. М. Мельник В. О. Корнієнко. Особливості політичної культури сучасної України. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/195352875.pdf> (дата звернення 13.05.2022)
4. В. Фесенко. Особливості та тенденції розвитку політичної культури в українському суспільстві. Українська правда. URL: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/fesenko/5ab61e2b1e0ad/> (дата звернення 13.05.2022)

5. Новікова Н. Є. Особливості формування політичної культури особистості в умовах трансформації суспільства на прикладі України. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/10286/Novikova_Osoblyvosti_formuvannia_politychnoi.pdf (дата звернення 13.05.2022)